

હવે પૂછે છે કે પુદ્ગલકર્મને જાણતા એટલે કે આત્મામાં થતા દેવગુરુશાસ્ત્રની ભક્તિના પરિણામ, કે પંચમહાવ્રતના પરિણામ, કે ભગવાનની સ્તુતિના પરિણામ એ પરિણામ પુદ્ગલ કર્મનું કાર્ય છે. આહાહા ! આવી વાત છે. પુદ્ગલ કર્મનું એ કાર્ય છે. એ પુદ્ગલ કર્મના પુદ્ગલના કાર્યને જાણતા એવા જીવને, એ શુભ-અશુભ ભાવ જે દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજા આદિ ભાવ, એ બધા પુદ્ગલનું કાર્ય છે, જીવનું નહીં. એ પુદ્ગલના કાર્યને પુદ્ગલકર્મ એટલે કાર્ય, એ આકરી વાત પડે, ભગવાનની ભક્તિ, દેવગુરુની ભક્તિ, દેવગુરુની પ્રશંસા તથા વિનય આદિનો ભાવ, એ બધો રાગ છે અને એ રાગ પુદ્ગલનું કાર્ય છે. આહાહા !

કેમ કે ભગવાન આત્મા તો જ્ઞાયક છે. એ જ્ઞાયકને વિકારી પરીણામ કેમ હોય ? અવિકારી ભગવાન આત્મા એને વિકારી પરિણામનું કાર્ય કેમ હોય ? એ વિકારી પરિણામનું કાર્ય તો પુદ્ગલનું છે કહે છે. ગજબ વાત છે ને ? એ પુદ્ગલ છે, વિકારી પરિણામ એ પુદ્ગલનું કાર્ય છે એમ, પછી પુદ્ગલ અભેદ કરીને કહે છે. આહાહા ! એને જાણતાં એવા જીવને પુદ્ગલ સાથે કર્મનું કર્તાકર્મપણું છે કે નથી. એટલે કે શું પૂછ્યું ? કે જ્યારે પુણ્યના ભાવ દયા, દાન, ભક્તિ, વ્રતાદિના ભાવ થાય છે એ પુદ્ગલનું કાર્ય છે એમ જાણે તો છે આત્મા, એટલો તો સંબંધ છે કહે છે. જાણતાં એવા જીવને, જાણે છે એવા જીવને, પુદ્ગલ સાથે કર્તા કર્મ, જાણે છે ને એની સાથે, એને જાણે છે, તો જાણતાં એવા જીવને પુદ્ગલ સાથે એટલે શુભ-અશુભ ભાવ સાથે કર્તાકર્મપણું છે કે

નથી ? આવો ઉત્તર છે. આવી વાત છે બાપા. આહાહા !

એનો ઉત્તર :- આવી જેને અંદરમાં, જિજ્ઞાસા પ્રશ્નની થઈ છે આ શું કહ્યો છો આ તમે કહે ? અરે ! દેવગુરુશાસ્ત્રની ભક્તિ, સ્તુતિ, વંદન એ પરિણામ પુદ્ગલના કાર્ય ? અને તેને જાણતો, જાણવાનો સંબંધ તો છે, જાણતા, જાણવાનો સંબંધ તો છે તો, જાણવાનો સંબંધ છે તો એની સાથે કોઈ કર્તાકર્મ છે કે નહીં એમ શિષ્યનો આવો ગંભીર પ્રશ્ન છે.

“ળવિ પરિણમદિ ન ગિન્હદિ” વિકાર્યથી લીધું છે, પરિણમઈ એ વિકાર્યથી લીધું છે. ગિન્હદિ એ પ્રાપ્ય છે, ઉપજઈ એ નિર્વત્ય છે. પણ અહીં સામાન્ય કર્તાકર્મમાં કહ્યું એમાં નિર્વત્ય વિકાર્ય ને પ્રાપ્ય કહ્યું છે. ભાવાર્થમાં ભર્યું છે ને જરી, “ળવિ પરિણમદિ” એ પુણ્યના પરિણામ છે એ પરદ્રવ્ય પર્યાય છે. આહાહાહા ! પ્રેમચંદભાઈ ! આવી વાતું છે બાપા ! એ દયા, દાન, ભક્તિ, વ્રત ભગવાનના પરિણામ સ્તુતિ, વંદન એ પરદ્રવ્ય પર્યાય છે. આહાહા ! “ળાળી જાળંતો” જ્ઞાની એને જાણવાનો વ્યવહાર જ્ઞેય-જ્ઞાયક સંબંધ છે. “જાળંતો વિહુ પોગ્ગલકમ્મં અળેયવિહં” આને જાણતો પણ તે પરદ્રવ્યમાં પોતે ઉપજતો નથી. પરદ્રવ્યની પર્યાયને જાણતા છતાં પરદ્રવ્યની પર્યાયને કરતો નથી.

વિધવિધ પુદ્ગલકર્મને જ્ઞાની જરૂર જાણે ભલે,
પરદ્રવ્યપર્યાયે ન પ્રણમે, નવ ગ્રહે, નવ ઊપજે.

ટીકા:- ગાથામાં પહેલું વિકાર્ય લીધું છે, પછી પ્રાપ્ય લીધું છે અને પછી નિર્વત્ય લીધું છે. ગાથામાં સમજાય છે કાંઈ ? અને ટીકામાં એનું યથાર્થપણું એવું છે કે પહેલું પ્રાપ્ય લીધું છે, એટલે કે પુદ્ગલ જે છે કર્મ ને શરીર બેય આંહી તો લીધું છે ને ? કર્મ ને શરીર એના જે સમયે પર્યાય થવાની રાગની, ભક્તિની સ્તુતિની રાગ, તે તેનું પ્રાપ્ય છે. એટલે ? તે પુદ્ગલ છે તે તેના રાગના ભક્તિના ભાવને પ્રાપ્ય નામ ગ્રહે છે. એ એને ગ્રહે છે, ઝીણી વાત છે આજની. આ દરરોજની ઝીણી છે અહીં તો. આહાહા ! પ્રાપ્ય એ પુદ્ગલ જે છે. શરીર અને કર્મ એની જે પર્યાય અહીંયા રાગ ભક્તિ આદિ ભગવાનની એના જે પરિણામ એ પુદ્ગલનું પ્રાપ્ય છે, પુદ્ગલનું ધ્રુવ છે, પુદ્ગલનો તે સમયે રાગ તે ધ્રુવ ઉત્પન્ન થવાનો બરાબર ઉત્પન્ન થાય, ધ્રુવ છે તેને પુદ્ગલ ગ્રહે છે. આહાહાહા !

પ્રાપ્ય એટલે તે સમયે તે પુદ્ગલનું કર્મનું શુભભાવરૂપે થવું એ પુદ્ગલનું પ્રાપ્ય છે એટલે ધ્રુવ છે. ધ્રુવ એટલે તે સમયે તે નિશ્ચય થવાના તે થયા છે. આહાહાહાહા ! ઝીણું બહુ ભાઈ. અને તેથી તે પુદ્ગલ તેને પ્રાપ્ય નામ તે સમયે તે થવાના પરિણામ પુદ્ગલને લઈને તે તેથી તેનું એ પ્રાપ્ય એટલે પુદ્ગલ તેને ગ્રહે છે. આહાહાહાહા ! ઝીણી વાત છે ધીમેથી સમજવી. આ ગાથાઓ જ ઝીણી છે બધી.

પ્રાપ્ય, નિર્વત્ય, વિકાર્ય જે પુદ્ગલ છે તેમાં વ્યય થાય છે. આમ ફેરફાર થાય છે એ પુદ્ગલને લઈને અંદર રાગની ઉત્પત્તિનો વ્યય થવો પૂર્વની પર્યાયનો વ્યય થવો, એ પુદ્ગલને લઈને છે. રાગ અને ભક્તિ આદિના પરિણામ થાય, તે પરિણામને પુદ્ગલ પ્રાપ્ય ધ્રુવપણે ત્યાં તે જ થવાના તે થયા તેને ગ્રહું અને પૂર્વની પર્યાયનો ફેરફાર થયો તે પણ વિકાર્ય પણ પુદ્ગલે કર્યું છે. પૂર્વની પર્યાયનો વ્યય વિકાર્ય એ પુદ્ગલે કર્યું છે. આહાહાહા... ઝીણું બહુ બાપુ.

અને નિર્વત્ય અને પુદ્ગલના તે સમયે તે જ ઉપજવાનું હતું પહેલું ધ્રુવ કીધું પછી ફેરફાર કીધો પછી નિપજ્યો છે કીધું, આહાહા ! કાંતિભાઈ ! આવું તમારે ક્યાંય સાંભળવા મળે એવું નથી. આહાહા... એ પુદ્ગલ જે કર્મ છે તેણે તેનાથી એ ભક્તિ આદિ સ્તુતિ વિનયઆદિ પરમાત્માનો એ પુદ્ગલથી ઉપજ્યો છે. છે ? પ્રાપ્ય, વિકાર્ય ને નિર્વત્ય. ધ્રુવ, વ્યય અને ઉત્પાદ સાદી ભાષાએ કહીએ તો. પર્યાયનું ધ્રુવ જે સમયે તે રાગ થવાનો હતો ને થયો તે ધ્રુવ તે પ્રાપ્ય તેને પુદ્ગલ ગ્રહે છે, અને તે રાગ પહેલાં જે ફેરફાર થયો એ પણ પુદ્ગલ ફેરફાર વ્યય કરે છે. અને જે ઉપજ્યો છે રાગ, એને પુદ્ગલે ઉપજાવ્યું છે નિર્વત્ય. છે ને સામે પુસ્તક ? આહાહાહા !

પ્રાપ્ય, વિકાર્ય અને નિર્વત્ય એવું વ્યાખ્ય લક્ષણવાળું એટલે વ્યાખ્ય નામ કાર્યરૂપી, કર્મરૂપી લક્ષણવાળું એ પુદ્ગલનું કર્મ છે. દેવીલાલજી ! હવે અત્યારે તો એ શુભભાવ કરતાં કરતાં નિશ્ચય થાય. અરેરે ! ક્યાં પુદ્ગલના પરિણામ કરે, તેને આત્માના જ્ઞાનપરિણામ થાય. (શ્રોતા:- એની સન્મુખ થાય) સન્મુખેય બિલકુલ નહીં. આહાહા ! ઝીણી વાત છે ભાઈ.

એવું વ્યાખ્ય એટલે કાર્ય, કાર્ય લક્ષણવાળું પુદ્ગલના પરિણામ સ્વરૂપ, એ તો પુદ્ગલના પરિણામ સ્વરૂપ કર્મકાર્ય, વ્યાખ્ય કહો કે કાર્ય કહો, એ પુદ્ગલ નામ કર્મના પુદ્ગલ જે છે, કેમકે ભગવાન આત્મા તો જ્ઞાયક છે, જ્ઞાયકમાંથી પરિણામ થાય એ તો નિર્મળ થાય. ભગવાન આત્મા જ્ઞાયક છે. એ જ્ઞાયકમાંથી તો જાણવાના પરિણામ થાય. એ વિકાર પરિણામ ક્યાંથી એમાંથી થાય ? સમજાણું કાંઈ ? ભાષા સમજાય છે થોડી ? તમે તો ગુજરાતી છો. કાલ ઓલા ભાઈ હતા થોડું નહોતા સમજતા. આહાહા !

એ પુદ્ગલ પરિણામસ્વરૂપકાર્ય, એ પૂજા ભક્તિ વંદન, વૈયાવચ્ચ એના પરિણામ એ પુદ્ગલ પરિણામ છે, એ તો પુદ્ગલનું કાર્ય છે. એ પુદ્ગલનું વ્યાખ્ય છે. આહાહાહા ! કર્તાનું કાર્ય, એ પુદ્ગલસ્વરૂપ કર્મ કર્તાનું કાર્ય, એ પુદ્ગલનું કાર્ય છે. અહીં પુદ્ગલ તેનો કર્તા અને તેનું તે કાર્ય છે, ભાઈ આ તો શબ્દો, અધ્યાત્મનું આ શાસ્ત્ર છે આ તો. આની તોલે આવે એવું અત્યારે કોઈ (શાસ્ત્ર) નથી એવી એ ચીજ છે. આહાહાહા ! ભગવાન આત્મા, એ જ્ઞાયકભાવથી ભરેલો જ્ઞાયકસ્વભાવ છે તેના પરિણામ તો એ રાગાદિ જે પુદ્ગલના પરિણામ થયા તેને જાણવાના સંબંધ તરીકે વાત કરી. એટલું જોય જાણે, એ દયા, દાન, વંદન, ભક્તિ, વૈયાવચ્ચ, પૂજા, આદિ ભાવ એ પુદ્ગલના પરિણામ પુદ્ગલ તેનું વ્યાખ્ય છે. પુદ્ગલ કર્તા અને તેનું તે કાર્ય છે. આહાહા !

તેનામાં પુદ્ગલદ્રવ્ય પોતે અંતર્વ્યાપક થઈને, શું કહે છે ? કે જે કાંઈ દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ કે વિનય પરમાત્માનો, નામ સ્મરણઆદિ પ્રભુનું કે સ્તુતિ ભગવાનની એવો જે રાગ, એ રાગ જેનામાં પુદ્ગલદ્રવ્ય અંતર્વ્યાપક થાય છે. એમાં અંતર્વ્યાપક પ્રસરે છે પુદ્ગલ, એ આત્મા પ્રસરતો નથી. આહાહાહાહા ! આવી વાત બાપા આકરી છે ભાઈ. એ ચેતનજી ! શું કહ્યું પ્રભુ ? જે કાંઈ ભગવાનની ભક્તિ, દેવગુરુની ભક્તિ, એ પરિણામ પુદ્ગલનું કાર્ય છે. આહા ! અરરર ! કેમકે જ્ઞાયક સ્વભાવ ભગવાન એનું કાર્ય રાગ કેમ હોય ? આહા.... ઝીણી વાત છે ભાઈ. એ પુદ્ગલદ્રવ્ય પોતે, પુદ્ગલ દ્રવ્ય સ્વયં એમ, પરની અપેક્ષા નથી જેમાં, કમજોરી

આત્માની થઈ માટે રાગ થયો એટલી અપેક્ષા આમાં નથી. આહાહાહાહા !

પુદ્ગલદ્રવ્ય પોતે સ્વયં અંતર્વ્યાપક થઈને, જોયું- વ્યાપક કહેવું છે ને ? અને ઓલું તો વ્યાપ્ય છે. દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, સ્તુતિ, વંદનના પરિણામ એ તો વ્યાપ્ય છે અને આ પુદ્ગલદ્રવ્ય અંતર્વ્યાપક થાય છે, પ્રસરે છે. આહાહાહા... (શ્રોતા:- પુદ્ગલ દ્રવ્યનો મતલબ અપ્રત્યાખ્યાનાવરણી પ્રકૃતિનો ઉદયપણ ?) બધું-બધું પુદ્ગલદ્રવ્યનું કાર્ય છે, પ્રત્યાખ્યાન શું ?

આંહી ભગવાનની સ્તુતિ અને વંદન સુધી લઈ લીધું પછી. એ કીધું નહીં ૮૩ ગાથામાં, ભાવપાહુડમાં પૂજા, ભક્તિ, વંદન ને વૈયાવચ્ચ આદિ એમ લીધું છે, એ બધા એ જૈન ધર્મ નથી. એ જૈન ધર્મ નથી. એ તો રાગ છે, જૈન ધર્મ તો વીતરાગ ભાવ છે. અરેરે ! આકરું કામ ? ભાઈ પુદ્ગલનું કાર્ય છે એ તો. એ જૈન ધર્મનું કાર્ય નથી. જૈન એવો વીતરાગ આત્મા ! “ઘટ ઘટ અંતર જિન વસે” એવો જિનસ્વરૂપ વીતરાગ તેનું કાર્ય તે રાગ નથી. શ્રીમદ્માંય આવે છે ને ? “જિન સોહી હૈ આત્મા અન્ય સોહી હૈ કર્મ, કર્મ કટે જિન વચનસે એ તત્ત્વજ્ઞાનીનો મર્મ”

એ રાગ છે એ જિનસ્વરૂપ ભગવાન જિન સોહી યે આત્મા, એ રાગ છે એ જિનનું આત્માનું સ્વરૂપ પરિણામ નથી. વીતરાગ સ્વરૂપ આ ભગવાન આત્મા છે ત્રિકાળી વીતરાગ મૂર્તિ પ્રભુ છે, એનું કાર્ય રાગ ન હોય. આહાહાહા ! પુંજભાઈ ! આવી વાત છે ઝીણી. આહાહાહા !

પર્યાયદૃષ્ટિવાળાને આ વાત બેસવી કઠણ ભારે, જેની દૃષ્ટિમાં પર્યાય છે ને એ, આંહી કહે છે જેની દૃષ્ટિમાં જ્ઞાયક નથી ને ! ભાઈ, જ્ઞાયક જે છે તેની દૃષ્ટિમાં નથી ને ? એને આ પરિણામ આત્માના છે એમ લાગે, છે પુદ્ગલનું કાર્ય એ. એ જ્ઞાયક દૃષ્ટિ હોય તેને એ પુદ્ગલના પરિણામ એને લાગે, તેને એ જાણે. આહાહાહાહા ! સમજાણું કાંઈ ?

“એ અંતર્વ્યાપક થઈને આદિ મધ્ય અંતમાં” શું પણ ટીકા ? શું કહે છે ? એ ભગવાનની સ્તુતિ ને ભક્તિનો ભાવ એની આધેમાં કર્મ છે, એની મધ્યમાં કર્મ છે અને અંતમાં કર્મ છે. આધેમાં કાંઈ પણ આત્માની નબળાઈ છે એ આધેમાં છે એમ નહીં. આહાહા ! (શ્રોતા:- મોટા મોટા પંડિત ભડકી જાય એવું છે) ભડકી જાય એવું છે વાત સાચી છે. શું થાય ? અને આ ભક્તિથી ધર્મ થાય એવું માનનારાય ભડકી ઊઠે એવું છે. દેવગુરુની ભક્તિ તે ધર્મ છે અને દેવગુરુની ભક્તિથી ધર્મ થશે, આહા..... બાપુ આકરી વાતું છે ભાઈ, છે ને સામે પુસ્તક છે કે નહીં ? આહાહા ! (શ્રોતા:- પણ પુસ્તક તો કાંઈ બોલતું નથી એટલે સમજાય નહીં) આ એનો અર્થ તો થાય છે સ્પષ્ટ કરીને. આહા !

કહે છે કે આત્માની પર્યાયમાં નહીં, એ તો પુદ્ગલની પર્યાય છે. પરદ્રવ્ય પર્યાય કીધીને ભાઈ ગાથામાં છે ને પરદ્રવ્ય પર્યાય. એ દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ સ્તુતિના ભાવ એ પરદ્રવ્ય પર્યાય છે. એ પુદ્ગલદ્રવ્યની દશા છે. એ આત્માની પર્યાય નહીં, પાઠ બોલે છે ને ? “નવી પરિણમઈ” એ વિકાર્ય છે “ન ગિન્નહી” એ પ્રાપ્ય છે “ન ઉપજઈ” એ નિર્વત્ય છે “ન પરદ્રવ્ય પરજાયે” એ રાગાદિના પરિણામ જે છે એ પરદ્રવ્ય પર્યાયમાં, આત્મા પરિણમતો નથી, વિકાર્ય ને ઉપજતો નથી ને એને પકડતો નથી. આહાહાહા ! બહુ ધીરેથી સમજવા જેવું છે, આ તો વીતરાગ સર્વજ્ઞ ત્રિલોકનાથ જિનેશ્વરદેવ એની દિવ્યધ્વનિ એ સંતોએ અનુભવી ચારિત્રમાં અનુભવી હોં, એકલો અનુભવ સમ્યગ્દર્શન નહીં. આહાહા ! એમણે આ બનાવ્યું.

કહે છે, કે જે કાંઈ વિકલ્પ ગુણગુણી ભેદનો વિકલ્પ ઊઠે, એ વિકલ્પના પરિણામનું કાર્ય કર્તા તો પુદ્ગલ છે, એ પરદ્રવ્યની પર્યાય છે. ભગવાન જ્ઞાયક સ્વરૂપ સ્વદ્રવ્ય એની એ વિકારી પર્યાય, સ્વદ્રવ્યની કેમ હોય ? આહાહાહા ! સમજાણું કાંઈ ? કાંતિભાઈ ! સમજાય છે ? આ બહુ ઝીણું છે તમારા ભુક્કા કરતા તો આ અખંડની વાતું છે. આહાહા... (શ્રોતા:- એ તો પુદ્ગલની વાતો છે) આ તો રાગ થાય એ પુદ્ગલનો ભુક્કો છે. ભુક્કો એટલે પુદ્ગલની પર્યાય છે. આહાહાહાહા !

અરે પ્રભુ ! કુંદકુંદાચાર્યનો પોકાર છે અને તીર્થકરોનો પોકાર છે, ભગવાન ! તને તારી પર્યાયમાં જે રાગાદિ થાય, એ તારી પર્યાય નહીં. પ્રભુ તું તો દ્રવ્ય જ્ઞાયકસ્વરૂપ છો ને ? એ જ્ઞાયક સ્વરૂપથી ભરેલો ભગવાનના પરિણામ તો જાણવા દેખવાના જ્ઞાયકના પરિણામ હોય. અરે આ રાગના પરિણામ પ્રભુ એ તારું અંતર્વ્યાપક નથી, તું એમાં આદિમાં નથી. એ રાગના પરિણામની આદિમાં તું નથી એની આદિમાં પુદ્ગલ છે. આહાહા.. ગજબ વાત છે. કાળીદાસભાઈ ! આહાહા !

ઓલા બચારા પૂર્વના મા બાપો બચારા સાંભળ્યા વગર વચા ગયા. આવી તત્ત્વની વાત સાંભળ્યા વિના. હૈં ? મળ્યું નથી શું થાય ? અને તે લોજીક ન્યાયથી સિદ્ધ કરે છે. પ્રભુ તું તો જ્ઞાયકભાવ છો ને ? તું સ્વરૂપ તારું તો જ્ઞાયક છે. એ જ્ઞાયક સ્વરૂપના પરિણામ તો જાણવા દેખવાના હોય કે એ જ્ઞાયક સ્વરૂપના પરિણામ એ દયા, દાન, વિકલ્પ સ્તુતિ આદિના પરિણામ એના ? આહાહાહાહા... બરાબર આવી ગયા છો હોં. પ્રેમચંદભાઈ ! ભાગ્યશાળી છે ને તાકડે આવી ગાથામાં આવી ગયા છે. છેટેથી આવ્યા છે લંડનથી, આવી વાત છે બાપુ, આહાહા... એ નવરંગભાઈ ! આહાહા !

એ તેનામાં પુદ્ગલદ્રવ્ય પોતે અંતર્વ્યાપક થઈને આદિમાં, એ કર્મ જ તે ભગવાનની સ્તુતિ, વંદન વૈયાવચ્ચના પરિણામની આદિમાં કર્મ છે એની આદિમાં આત્મા બિલકુલ નથી. આહાહાહા ! સમજાણું કાંઈ ? એની મધ્યમાંય પણ કર્મ છે. એની શરૂઆત પણ ન્યાંથી થઈ છે મધ્યમાં પણ તે છે, અંતમાં પણ તે જ છે પુદ્ગલ. એની મેળાએ ઝીણું પડે એવું છે. પ્રેમચંદભાઈ ! એની મેળાએ ઝીણું પડે એટલે એવું છે આવી ગયા છો ને બરાબર ઠીક ગાથાના ઓલામાં આવી ગયા ભાગ્યશાળી કહેવાય. આહા...

આરે ભાઈ ! આ તો ત્રણલોકનો નાથ જ્ઞાયકભાવ ભગવાન ! એનું એ કાર્ય કેમ હોય રાગ ? એ રાગની આદિમાં-મધ્યમાં અને અંતમાં કર્મ છે, એની આદિમાં શરૂઆત તારી છે ને મધ્યમાં પછી ઈ છે અને છેડામાં ઈ છે એમ નહીં. આદિમાં જ કર્મ છે મધ્યમાંય કર્મ છે અને અંતમાંય કર્મ છે. આહાહા ! કહો, સમજાય છે આમાં ?

આદિ મધ્ય અંતમાં વ્યાપીને, કોણ ? ભગવાન એમ કહે છે કે અમારી ભક્તિના પરિણામ તને થાય, સ્તુતિના જે પરિણામ થાય, પ્રભુ એની આદિમાં તું નહીં હોં, એ પુદ્ગલ એની આદિમાં મધ્યમાં અને અંતમાં એ (પુદ્ગલ) છે. શરૂઆતેય ત્યાં મધ્યમાંય ત્યાં ને અંતમાંય એ ત્યાં. આહાહા ! બાપુ એ દૈષ્ટિ અને વિષય જે દૈષ્ટિનો છે એ તો બહુ અલૌકિક વાત છે. આહાહાહા !

કહો બાબુભાઈ ! આ બરાબર આવ્યા છો. ઠીક આ સરખાઈમાં, છોકરો નથી આવ્યો ? (શ્રોતા:- ના) ઠીક. આહાહાહા !

ભગવાન તું તો ભગવાન છો ને ? ભગવાનના પરિણામ વિકાર કેમ હોય એમ કહે છે. (શ્રોતા:- ન જ હોય) એના પરિણામ તો પર્યાયમાં ભગવાન થાય એવા હોય. શું કીધું ? ભગવાન આત્મા જ્ઞાયક સ્વભાવ એનાં પરિણામ તો પર્યાયમાં ભગવાન થાય તેના કારણરૂપ પર્યાય હોય. આહાહાહા !

ધીમે ધીમે સમજવું ભાઈ, આ કાંઈ કોઈ પ્રોફેસર મેટ્રિકનો આવે ને વાત કરે ને ઈ આ વાત નથી, આ તો ભગવાનની કોલેજ છે. તીર્થંકરદેવ ત્રિલોકનાથ એની સાક્ષાત્ વાણી છે, પ્રભુ ! તને સંભળાવે છે, કે ભાઈ ? આહાહાહા !

કહે છે કે એ પરિણામમાં આદિ મધ્ય અંતમાં વ્યાપીને, કોણ ? પુદ્ગલ, તેને ગ્રહતું એટલે પ્રાપ્ય, તેને ગ્રહતું એટલે પુદ્ગલ છે, તે તે ટાણે જે ભગવાનની વિનય ને સ્તુતિના ભાવ થયા રાગ, તેને પુદ્ગલ ગ્રહે છે. પ્રાપ્ય થઈને પ્રાપ્ય એને પકડે છે પુદ્ગલ. એ પુદ્ગલનું પ્રાપ્ય છે. પ્રાપ્ય એટલે તે વખતે થવાના પરિણામ તે પુદ્ગલના છે. એને ગ્રહતું, તે રૂપે પરિણમતું એટલે વિકાર્ય એ કર્મ જ પોતે ને પૂર્વની પર્યાય બદલીને તે રૂપે નિપજે છે. તે કાળે જે રાગાદિ થયો ભગવાનની ભક્તિ વિનય સ્તુતિનો, તે રાગ તે કર્મનો પ્રાપ્ય છે. કર્મનું તે ધ્રુવ છે, ધ્રુવ એટલે તે પર્યાય તે સમયે તે જ થવાની હતી તે એનું ધ્રુવ છે. એ કર્મનું પ્રાપ્ય છે કર્મ તેને ગ્રહે છે. ધ્રુવ તે જ સમયે તે જ પરિણામ કર્મના થવાના છે, તેને કર્મ તે સમયે તેને ગ્રહે છે. આહાહાહા !

છે ? તેને ગ્રહતું તે રૂપે પરિણમતું, તે રૂપે પરિણમતું બદલીને, પૂર્વનો જે રાગ છે તેને પલટીને આ પોતે પરિણમતું, એ પુદ્ગલ પોતે પરિણમે છે પૂર્વનો વ્યય કરીને, પુદ્ગલ જે પૂર્વનો રાગ હતો એનો વ્યય કરીને પોતે વ્યય કરે છે, એ વિકાર્ય છે. પરિણમતું અને પોતે તે રૂપે ઉપજતું, નિપજતું એ ઉત્પાદ થયો. પુદ્ગલનું પ્રાપ્ય, પુદ્ગલનું વિકાર્ય ને પુદ્ગલનું ઉત્પાદ નિર્વત્ય. આહાહાહાહા !

આવી વાત સાંભળવી કઠણ પડે. ઓલા લોકો કહે કે વ્રત કરો ને અપવાસ કરો ને એનાથી કલ્યાણ થશે. આ ભગવાનની ભક્તિ, દેવગુરુની ભક્તિ કરો એનાથી કલ્યાણ થશે. આ બધા એક જાતના મિથ્યાદૃષ્ટિ છે. આહાહાહા ! (શ્રોતા:- બેમાંથી આત્માની નજીક કોણ ?) હૈં ? દૂર, આત્માની નજીક તો આત્માનો જ્ઞાયકભાવના પરિણામ જાણનારા હોય એ આત્માની નજીક છે. છે ને માથે ? આવું છે ભગવાન ! ભગવાન ! તું જ્ઞાયક સ્વરૂપે પ્રભુ જિનસ્વરૂપી છો ને ? આહાહા ! કઈ શૈલીથી જુઓને વાત કરે છે ! પ્રભુ તું જિનસ્વરૂપ છો ને ? ભગવંત તરીકે તો તને બોલાવે છે. ભગવાનના, જ્ઞાયક ભગવાનના પરિણામ રાગ પામરતા આવા હોય ? ભગવાન જિનસ્વરૂપી આત્મા એ વીતરાગના પરિણામ તો વીતરાગી પરિણામ હોય. એ સમ્યગ્દર્શન જ્ઞાન ચારિત્રના પરિણામ એ વીતરાગી પરિણામ છે એ આત્માનું પ્રાપ્ય વિકાર્ય ને નિર્વત્ય છે. આહાહાહા.... એ પછી કહેશે. ચીમનભાઈ ! આવી વાતું છે.

આવી ચીજ અંદર ભગવાન, સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ સત્ શાશ્વત, જ્ઞાયક સ્વભાવ ને આનંદ સ્વભાવવાળો પ્રભુ, એની આઘમાં રાગ કેમ હોય કહે છે, એ રાગની આઘમાં તો કર્મ અને પુદ્ગલ છે મધ્યમાં વ્યાપક ઈ છે. પુદ્ગલ દ્રવ્ય ગ્રહતું એ રૂપે પરિણમતું એ વિકાર્ય અને પુદ્ગલદ્રવ્ય તે રૂપે ઉપજતું થકું એ નિર્વત્ય. તે પુદ્ગલ પરિણામને કરે છે, કોણ ? પુદ્ગલદ્રવ્ય

પોતે અંતર્વ્યાપક થઈને, એ પુદ્ગલ પરિણામને કરે છે, ન્યાં લઈ લેવું. (શ્રોતા:- ભોગવે છે કોણ ?) ભોગવે ઈ જડ, કોણ આત્મા, આત્માની વાત છે ને ? ભોગવે છે પુદ્ગલના પરિણામ, અત્યારે તો દ્રવ્યસ્વભાવ સિદ્ધ કરવો છે ને ? એ આવશે, એ આવશે, હમણાં સુખદુઃખ પરિણામનું પુદ્ગલકર્મના પરિણામને ભોગવતો. સુખદુઃખને ભોગવે છે કોણ ? કે પુદ્ગલ, એ આવશે હમણાં ગાથા પછી. આહાહાહા !

અહીંયા તો આપણે જેટલું ચાલે એટલું અત્યારે આંહીથી લેવું. તે પ્રાપ્ય, વિકાર્ય ને નિર્વત્ય એવું જે વ્યાપ્ય લક્ષણવાળું કાર્ય, તેનામાં પુદ્ગલદ્રવ્ય અંતર્વ્યાપક થઈને આદિ મધ્ય અંતમાં વ્યાપીને તે પુદ્ગલ પરિણામને કરે છે, એમ લઈ લેવું. સમજાણું કાંઈ ? છે ને એમાં અક્ષરે અક્ષર પડ્યા છે જુઓ. આ ટીકા તો કાંઈ અત્યારની નથી, સોનગઢની ટીકા નથી. (શ્રોતા:- સોનગઢથી તો સ્પષ્ટીકરણ થાય છે) એને કોઈ કહે કે ભાઈ સોનગઢથી છપાણું માટે સોનગઢમાં ફેરફાર, આ તો કુંદકુંદાચાર્યના શબ્દો છે ને અમૃતચંદ્રાચાર્યની આ ટીકા છે. આહાહા ! બહુ ફેરફાર છે બાપુ, દૈષ્ટિમાં મોટો ફેરફાર છે. આહાહા !

આમ પુદ્ગલદ્રવ્ય વડે કરવામાં આવતા એટલે કર્મ અહીં આપણે રાગનું વિશેષ, નહીંતર શરીરના પરિણામ પણ આમાં લીધા છે ને, શરીરના પરિણામ નોકર્મ પરિણામ અને રાગાદિ કર્મના પરિણામ પણ આમ પુદ્ગલદ્રવ્ય પોતે કરવામાં આવતા પુદ્ગલ પરિણામને એટલે પુદ્ગલથી કરવામાં આવતા એવા રાગને, એટલે પુદ્ગલ પરિણામ એટલે રાગને, જ્ઞાની જાણતો હોવા છતાં, આટલો કહે છે સંબંધ થયો. કેટલો ? કે જ્ઞાની જાણે છે, અને એ જણાય છે. આહાહાહા ! ધર્મી તેને જાણે છે અને એ વિનય આદિના રાગ સ્તુતિના પરિણામ તેનું જણાવા યોગ્ય થયું. એટલો સંબંધ થયો પણ આટલો સંબંધ છે ને ? એમ કહે છે.

તો જ્ઞાની જાણતો હોવા છતાં, ગજબ ટીકા છે. એકેક ગાથા આખા સિદ્ધાંતનો મર્મ ખોલી નાખે છે. આહા.... શું કીધું ? આમ પુદ્ગલદ્રવ્ય એટલે કર્મ જડ, આપણે રાગ હારે મેળવ્યું. એના વડે કરવામાં આવતા પુદ્ગલ પરિણામને એટલે ભગવાનની ભક્તિ વંદન સ્તુતિ આદિના ભાવને, જ્ઞાની જાણતો હોવા છતાં, જ્ઞાની જાણે છે પુદ્ગલ પરિણામને જ્ઞાની જાણે છે એટલો સંબંધ થયો. એ રાગના પરિણામ તે જોય છે. અને જ્ઞાનીના પરિણામ તેના જાણનાર, જ્ઞાન છે, એ જાણતો હોવા છતાં, જેમ માટી પોતે ઘડામાં અંતર્વ્યાપક થઈને, માટી પોતે ઘડાના પર્યાયમાં અંતર પ્રસરીને, માટી પોતે ઘડામાં ઘડાની પર્યાયનું વ્યાપ્ય અને માટી પોતે વ્યાપક, અંતર્વ્યાપક માટી અંતર્વ્યાપક થઈને ઘડાની પર્યાયને ઘડામાં અંતર્વ્યાપક આદિમાં, એ માટી જ પોતે ઘડાની આદિમાં, ઘડાની મધ્યમાં અને ઘડાના અંતમાં વ્યાપીને, કુંભાર બિલકુલ નહીં એમ કહે છે. આહાહાહા ! કુંભાર માટીના ઘડાના કાર્યને બિલકુલ કરતો જ નથી. આહાહાહા ! આ સમયસાર.

જેમ માટી પોતે ઘડામાં અંતર્વ્યાપક થઈને, માટી અંતર્વ્યાપક છે, એ ઘડાને આદિ મધ્ય અંતમાં વ્યાપીને, ઘડાની પર્યાયમાં માટી, આદ્યમાં માટી. આદ્યમાં કુંભાર, મધ્યમાં માટી, છેડે માટી એમ નહીં. આદ્યમાં કુંભાર હતો માટે ઘડાની પર્યાય થઈ એમ બિલકુલ નથી. આહાહાહા... હવે આવી મુંબઈ જેવી મોહનગરી, ઉપાધિનો પાર ન મળે. એમાં આવી વાતું. માટી પોતે ઘડામાં અંતર્વ્યાપક થઈને, અંતર્વ્યાપક જોયું ને ? વ્યાપક માટી કહેવી છે ને ? પ્રસરનાર, આદિ મધ્ય

અંતમાં, ઘડાની આદિમાં મધ્યમાં અને અંતમાં તેની તે વ્યાપીને ઘડામાં માટી જ તેની આદિ મધ્ય અંતમાં ઘડામાં છે. ઘડાની પર્યાયમાં આદ્યમાં કુંભાર આવ્યો, માટે ઘડાની પર્યાય થઈ એમ નથી.

(શ્રોતા:- ચાકડા વિના થઈ ?) ચાકડા વિના થઈ, માટીની પર્યાયમાં અંતર્યાપક માટી થઈ છે. ચાકડો નહીં, કુંભાર નહીં, (શ્રોતા:- જમીન રહી) જમીન તો ક્યાંય રહી ગઈ હેઠે, આહાહા... આવી વાત છે. આ લોકોને આકરું લાગે છે, આંહીની આ વાત એટલે એકાંત લાગે છે ને ? એટલે પછી એ લોકો બિચારા વિરોધ કરે, એ તો એની દૈષ્ટિમાં બેઠું નથી એનો વિરોધ છે. અહીંનો વિરોધ નથી. એની દૈષ્ટિનો વિરોધ છે, એને બેસે ? કોઈ રીતે, આ શી રીતે બેસે પણ આ ?

કહે છે કે ભગવાનની ભક્તિ ને સ્તુતિના પરિણામની આદ્યમાં પુદ્ગલ કર્મ છે. એની મધ્યમાંય કર્મ અને અંતમાંય કર્મ છે. જેમ માટી ઘડાની આદિ મધ્યમાં અંતમાં માટી છે, એમ એ વિકારી પરિણામની આદિ મધ્ય અંતમાં કર્મ પુદ્ગલ છે. માટી પોતે ઘડામાં અંતર્યાપક થઈને ઘડાની આદિ મધ્ય અંતમાં કેટલું સ્પષ્ટ કર્યું છે, આદિ મધ્ય અંત નાખ્યા. ત્રણ પ્રાપ્ય, વિકાર્ય ને નિર્વત્ય એ રાખ્યા એને આદિ મધ્ય અંતમાં નાખ્યા. એ જ્ઞાની જાણતો ઘડાને ગ્રહે છે માટી, માટી ઘડાને ગ્રહે છે એટલે ઘડાનું પ્રાપ્ય છે તેને માટી ગ્રહે છે. તે સમયે ઘડાની પર્યાય નિશ્ચયથી થવાની હતી, તે તેનું પ્રાપ્ય છે માટીનું. ઘડાની પર્યાય એ પ્રાપ્ય છે, એ વખતે નિશ્ચયથી તે જ પર્યાય માટીમાંથી થવાની હતી. આહાહાહા !

કેટલી વાત સ્પષ્ટ કરે છે. (શ્રોતા:- બધાને લૂલાં કરી નાખ્યા) કેવા ? લૂલાં નહીં. મહાભગવાન સ્વરૂપ છે. એ તો આનંદના ને જ્ઞાનના પરિણામને કરતો પરિણામે છે ઈ. આહાહાહા... આવું છે ભાઈ. બહુ સારી ગાથા. અમારે ભાઈ આવ્યા છે ને અમારા પ્રેમચંદભાઈ બરાબર લાગમાં આવ્યા છે. આહાહાહા ! આવી વાત છે બાપુ ! આહાહાહા.... પ્રભુ તું કોણ છો ? શું વિકારનું પુતળું છો તું, તે વિકારના પરિણામ તારાથી થાય ? ભગવાન તું તો જ્ઞાયક છો ને પ્રભુ. જાણક સ્વભાવનો ભંડારનો ભંડાર છો તું, તો એમાંથી ખુલે તો જાણવાના દેખવાના આનંદના પરિણામ આવે, પણ એ પ્રસરીને વિકાર પરિણામ આવે બાપુ એ નહીં. આહાહાહાહા.... ઓહોહો ! શું શૈલી ?

એ માટી ઘડાને ગ્રહે છે ઈ પ્રાપ્ય, એ માટીનું એ પ્રાપ્ય છે, તે વખતે ઘડાની પર્યાય તે જ વખતે થવાની જ છે ક્રમબદ્ધ, નિયતને કેટલું સિદ્ધ કરે છે. હવે એ બેસતું નથી લોકોને. હેં ? ઓલા વરણીજી સાથે ચર્ચા થઈ 'તી કે નહીં, એક પછી એક થાય, પણ આ પછી આ જ થાય એમ નહીં, આ તો આ પછી આ જ થાય, તે વાત હતી નહીં એટલે શું, કે એમને આત્માનું બગાડવાનું તો હોય નહીં, પણ બિચારાને એ વાત મળી નથી ને. એ વાત આવી નહોતી. સાંભળવામાં આવી નહોતી ને પૂર્વના કોઈ સંસ્કાર નહોતા એટલે આ વાત કદાચ પડે બાપુ. આહાહા !

કહે છે કે માટી પોતે જ ઘડાને ગ્રહે છે એટલે કે પ્રાપ્ય છે. એ ઘડાની પર્યાય પ્રાપ્ય તે થવાની છે તેને માટી ગ્રહે છે પકડે છે બસ. ઘડાની પર્યાય તે જ સમયે તે જ પ્રકારે થવાની જ હતી. એ એનું પ્રાપ્ય છે, એને માટી ગ્રહે છે. છે તેને ગ્રહે છે, વાત તો જુઓ. ઘડાને ગ્રહે છે, ઘડારૂપે પરિણામે છે માટી વિકાર્ય. ઘડારૂપે ઉપજે છે એ નિર્વત્ય. ઘડો તે વખતે ઉપજવાનો નિર્વત્ય છે. એને આગળ પાછળ કોઈ સમયની જરૂર નથી એને નિમિત્તનીય જરૂર નથી. અરે ખરેખર તો

એને દ્રવ્યની જરૂર નથી એમ. પણ અહીં તો અત્યારે.. એ પર્યાય તે ઘડાની તે સમયે ષટ્કારકરૂપે પરિણામિતિ તે સમયનો તે કાળે ઉપજે છે, આવું છે પ્રભુ ! એટલે સોનગઢવાળાનું એવું લોકો કરે એય એકાંત છે કહે પ્રભુ ભાઈ તને બેઠું નથી ને ખબર નથી ને. છે તો સમ્યક એકાંત જ. આહાહાહા !

ભગવાન આત્મા આનંદનો સાગર પ્રભુ એના પરિણામમાં વિકાર કેમ હોય ? એના પરિણામમાં તો આનંદ હોય, અતીન્દ્રિય આનંદ હોય. અને આંહી તો જ્ઞાનથી લીધું છે, અતીન્દ્રિય જ્ઞાયક ભગવાન એના પરિણામ અતીન્દ્રિય જ્ઞાન પરિણામ હોય, કે જે કર્મથી ગ્રહાયેલા પરિણામ છે રાગ છે, તેને જાણે. આટલું નિમિત્તનું જ્ઞાન કરાવ્યું છે. આહાહા.... ઝીણી વાત છે. પ્રભુ શું કરીએ ? ભગવાન ત્રણલોકના નાથ જિનેશ્વરદેવનો આ પોકાર છે, સંતો આડતિયા, દિગંબર સંતો આડતિયા થઈને આ વાત જગતને જાહેર કરે છે. દુનિયાને બેસે કે ન બેસે, વિરોધ કરે કે ન કરે, પાગલ માને ન માને, તમારી સ્વતંત્રતા પ્રભુ. ગજબ કર્યું છે ને ? શું જ્ઞાયકભાવને સિદ્ધ કર્યો છે. આહાહાહા !

ઉપજે છે તેમ જ્ઞાની પોતે, ધર્મી જ્ઞાની પોતે બાહ્યસ્થિત, એ રાગાદિ છે એ બાહ્યસ્થિત છે. અંતરના પરિણામમાં નથી, દ્રવ્યગુણમાં તો નથી પણ એના પરિણામમાંય એ નથી. શું થાય ? કહા કહું કહાં કરું રંજન, એમ આનંદઘનજીમાં આવે છે કોને કરું રાજી પ્રભુ આ વસ્તુમાં. આહાહા.... થોડું પણ સત્ય હોવું જોઈએ, મોટી લાંબી લાંબી વાતું પંડિતોની વાતું ને પંડિતાઈ આહાહાહા ! મંગળવાર છે. આ મંગળવાર છે આજ. આહા !

એ જ્ઞાની એટલે સમકિતી ધર્મી જેને જ્ઞાયકની દૈષ્ટિ થઈ છે, અને પર્યાય દૈષ્ટિ જેને ઉઠી ગઈ છે. એવો જે જ્ઞાની પોતે, પોતે સ્વયં બાહ્યસ્થિત એમ, બહાર રહેલા એવા પુદ્ગલ દ્રવ્યના પરિણામમાં, છે ? બહાર રહેલા એવા પરદ્રવ્યના પરિણામમાં પરદ્રવ્ય છે ને શબ્દ ઓલો પરદ્રવ્યપર્યાયે એ નાખ્યું છે. એ પરદ્રવ્યનીપર્યાય છે. ગજબ વાત છે. આહાહા ! આહાહા ! મુનિઓની મુનિને વૈયાવચ્ચ કરવાનો ભાવ, કહે છે કે એ પરદ્રવ્ય છે. ભગવાન ત્રણલોકના નાથ સમોસરણમાં બિરાજતા હોય, એના હીરાના થાળ, મણિરતનના દિવા અને કલ્પવૃક્ષના ફુલ, જય નારાયણ એ સ્તુતિ કરતા હોય કહે છે કે એ સ્તુતિ કરનારના પરિણામ એ વિકારી કર્મના છે, આત્માના નહીં. અરે પ્રભુ ! આ કેમ બેસે ? આહાહાહા !

ધર્મી જીવ, જ્ઞાયકમાં જેની દૈષ્ટિ થઈ છે, તેથી તેના પરિણામ જ્ઞાનના થાય છે, તેથી તે જ્ઞાનના પરિણામને બાહ્યસ્થિત એવા પરદ્રવ્યના પરિણામમાં અંતર્વ્યાપક થઈને એને જાણે છે. પણ તે રાગાદિના પરિણામ જે પુદ્ગલનું વ્યાપ્ય વ્યાપક આદિ છે તેને પરદ્રવ્યના પરિણામમાં અંતર્વ્યાપક થઈને, જ્ઞાયક એવો ભગવાન આત્મા, જ્ઞાનના સ્વભાવથી ભરેલો ભગવાન આત્મા એ દેવગુરુ ને શાસ્ત્રની ભક્તિ ને સ્તુતિના પરિણામને એ પુદ્ગલના પરિણામમાં અંતર્વ્યાપક થઈને, આદિમાં એના નથી, એ મધ્યમાં અને અંતમાં વ્યાપીને એને ગ્રહતો નથી. એ પ્રાપ્ય લીધું. એ પુદ્ગલનું પ્રાપ્ય છે જે રાગાદિ, તેને જ્ઞાની ગ્રહતો નથી એટલે એ પ્રાપ્ય એનું નથી તે એને પકડે, એમ કહે છે. એ સમયે જાણવાના જે પરિણામ છે એ પ્રાપ્ય છે, એને એ ગ્રહે છે, પણ રાગના પરિણામને જ્ઞાની પોતાના પરિણામથી ગ્રહતો નથી. આહાહાહા ! સમજાય

એટલું સમજવું પ્રભુ, આ તો ભગવાનનો માર્ગ. આહાહા ! અત્યારે તો ફેરફાર ઘણો થઈ ગયો.

આદિ મધ્ય અંતમાં વ્યાપીને તેને ગ્રહતો નથી. આહાહાહા ! તે જ સમયનો ક્ષણિક, ૧૦૨ ગાથામાં, તે સમયના ઉત્પન્ન થતા રાગના પરિણામ તે તેનો કાળ છે, એને આંહી કહે છે એ પરિણામનું પ્રાપ્યનું, પ્રાપ્યનું ગ્રહણ તો કર્મને છે, આત્મા એને પ્રાપ્ય કરતો નથી. આહાહા.. (શ્રોતા:- અણુવ્રત મહાવ્રતની દીક્ષા કોણે લીધી હતી) કોઈએ લીધી નથી, લે કોણ ? એણે શુદ્ધ ઉપાદાનની દીક્ષા લીધી હતી. (શ્રોતા:- કુંદકુંદાચાર્યે દીક્ષા લીધી 'તી) શુદ્ધ ઉપાદાનની દીક્ષા લીધી હતી. આ એની જ વાત ચાલે છે આ.

શુદ્ધ ઉપાદાન, કાલે નહોતું આવ્યું ? શુદ્ધ પરમશુદ્ધ ઉપયોગરૂપ પરિણામને પ્રાપ્ત છે, એ એનું ધ્રુવ છે. પરમશુદ્ધ ઉપયોગના પરિણામને પ્રાપ્ત મુનિઓ છે, તે પરમશુદ્ધ ઉપયોગના પરિણામ તે એનું પ્રાપ્ય એટલે ધ્રુવ છે. પર્યાયનું ધ્રુવ હોં, તે સમયે તે પરિણામ ધ્રુવ નિશ્ચલથી થવાના હતા. આહાહાહા ! સમજાણું કાંઈ ?

વ્યવહારની વાત આવે ત્યારે કથન આવે, પણ છતાં વસ્તુ એમ નથી. દીક્ષા ગ્રહણ કરી, મુનિઓએ દીક્ષા આપી, આવે છે ને, એ બધી વ્યવહારની વાતું છે. આહાહાહા ! એ દીક્ષા એ આત્માના વીતરાગી પરિણામની દીક્ષા લીધી 'તી. નો કીધું સામ્ય અંગીકાર કર્યું. નો આવ્યું, બપોરે નો આવ્યું, સામ્ય અંગીકાર કર્યો. વીતરાગ પરિણામને ગ્રહણ કર્યા. એ વીતરાગ પરિણામ છે તેનું પ્રાપ્ય નામ ધ્રુવ છે તે સમયે તે જ પરિણામ નિશ્ચલથી થવાના તેને આત્માએ ગ્રહ્યા, આહાહા ! બહુ સારી વાત છે હોં, પ્રશ્નોમાં સ્પષ્ટ થાય એમાં શું વાંધો છે. એમાં કાંઈ..... આહાહાહા !

એ પુદ્ગલના પરિણામને એટલે દયા, દાન, વ્રત, વંદન, ભક્તિ, પૂજા સ્તુતિ એ પરિણામની આદિ મધ્ય અંતમાં વ્યાપીને પુદ્ગલ હોય છે, જીવ તેને ગ્રહતો નથી. એ ધ્રુવ પ્રાપ્ય, તે રૂપે પરિણમતો નથી એ વિકાર્ય, એને તે ફેરવતો નથી પરને, અને એ રૂપે ઉપજતો નથી. આહાહાહા ! એ દ્રવ્યદૃષ્ટિના કથનો સમયસારના અલૌકિક છે, ક્યાંય કોઈ હારે મેળ ખાય એવું નથી. આહાહાહા !

માટે જો કે જ્ઞાની પુદ્ગલકર્મને જાણે છે, એ રાગ થયો જે વ્યવહારનો પંચમહાવ્રતનો આદિ, એને જાણે છે તો પણ પ્રાપ્ય નામ તે પ્રકારના રાગનો કાળ જે હતો પુદ્ગલનો, પ્રાપ્ય થવાનો રાગને ફેરવી નાખ્યો, વિકારને રાગપણે ઉપજતો- એવું જે વ્યાપ્યલક્ષણવાળું પરદ્રવ્યપરિણામસ્વરૂપ, એવા વ્યાપ્ય નામ કાર્ય સ્વરૂપ જે પુદ્ગલનું છે, તે પરદ્રવ્યપરિણામસ્વરૂપ કર્મ એટલે કાર્ય તેને નહીં કરતા એવા જ્ઞાનીને પુદ્ગલ સાથે કર્તાકર્મ ભાવ નથી. આહાહાહા !

રાગ એનું કાર્ય અને આત્મા તેનો કર્તા એમ નથી, રાગનું જ્ઞાન છે તે આત્માનું પ્રાપ્ય વિકાર્ય નિર્વિત્ય છે ને ગ્રહે-ઉપજે ને ફેરવે છે તેનો એ આત્મા અંતર્યામિક આદિ મધ્ય અંતમાં છે. આહાહાહા ! પુદ્ગલ સાથે કર્તાકર્મ ભાવ નથી. આહાહાહા !

ભાવાર્થ:- જીવ પુદ્ગલ કર્મને જાણે છે તો પણ જાણે છે ને એટલો સંબંધ છે ને, એમ કહે છે તો પછી કર્તાકર્મ ભેગું છે કે નહીં, એમ કે ના-જાણે છતાં પુદ્ગલ સાથે કર્તાકર્મપણું નથી.

વિશેષ કહેશે. (શ્રોતા:- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ)